

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia CVI. Et cùm egrederetur è templo, dicit ei quidam è discipulis eius:
Magister, uide quales lapides, & qualia ædificia. Et Iesus respondens ait ei:
Vides ista magna ædificia? No[n] relinquetur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

Christi de dona
suis factis iudicium.

1. Cor. 13.

Luc. 16.
2. Cor. 8.

Matth. 10.

Sequitur enim tertio loco huius iudicium, quo exiguum hoc pauperum donarium magnum in gazophylacium. Rationem vero huius dicti ex animi studio & promptitudine petit, quam omnes qui volunt uerari, ut victum suum omnem ed conferret. Admonemur autem hoc Christi dicto, in factis bonis & elemosynis animi promptitudinem potissimum requiri. Ut enim abique fide Deo nihil gratum est, quae toros nos illi vendicat; ita elemosyna non erit, a qua animus misericordia & charitatem conferuntur. Unde Paulus dicebat, se nihil utilitatis percepturum, nisi in pauperum sustinuerit in pauperum alimoniam infunderet, charitate autem destitueretur. Haec enim regula beneficentiae est certissima, eod quod cum fide coniuncta, partim in Dei praeceptum respiciit, partim proximo erga ei & laboranti condoleat, & proinde non tam quid nostra facultates ferant, quam proximo necessitatem obseruat. Quod fit, ut pii frequenter nulla sui ipsorum ratione habita, in pauperes omnia sua profundant. Seruiunt haec diuiti institutioni, ne suis elemosynis superbiant, & eos pra se contentent, qui in speciem minus largiuntur. Nam si iuxta Christi iudicium rem aestime, nihil dant, cum tamen modo quae ipsis superflua sunt, aliquid conferant, eorundem vero maiorem partem in luxum & inopes voluptates infumant, aut domi reconditos nummos avari contemplantur in arca. Per idcirco dispensatores sunt, & alieni usurpatores, cum maiores opes a Deo in eum finem accepturum, ut eorum copia aliorum inopia succurrat. Deinde non minus ista pauperes officii admonent, imo et consolantur. Sunt enim ex horum numero, qui se nihil cuiquam debere arbitrantur, cum tamen abundant, interim iidem omnes alios sibi debitores faciunt, nec ullis aliorum largitionibus satari possunt. Alij vero desperant quasi, & ideo nihil omnino dare in animum inducunt, quia exspectant hoc, quod dare possunt, coram Deo nullius momenti aut pretij fore metuant. At hic obseruandum erat: primo, quod nuper monuimus, charitatis praeceptum ad omnes homines ex aequo pertinere, & proinde omnium esse, ut proximo laboranti pro sua virili subueniant, qui si nihil omnino possunt largiri, se se ita gerant, ut alijs quam minimum molesti & onerosi sint. Deinde ex praesenti iudicio dicitur, Deum magni aestimare, quicquid tenuioris fortunae homines animo sincero & prompte largiuntur: & ut mercedem suam non perdat, qui Christi discipulo poculum aquae frigidae dedit, quod Christi discipulus est: Ita retributionem non vulgarem recipiet, qui quis rei lenissimi, pro te est, officio proximum egentem iuuerit. Hoc si singuli obseruent, rix aliquem ita miserum & indigentem reperient, qui non aliquid in commune conferre possit. Nam si omnia defuit, certe accipere esse non potest, qui sua sorte contentus, quam minimum ab alijs exigat, ne forte alijs periculis, quae illi opus habent. Non deerunt etiam preces, quibus pro publica & privata illorum salute precor, quorum beneficentia subleuari. In primis vero teneamus istius rei curam ad omnes pertinere. Vigilent ergo singuli pro sua vocatione, ut ipsorum fides Christo Iesu probari possit, qui hic factus esse voluit, & olim iusto iudicio singulis retribuere. Illi debetur benedictio, honor, gloria & perpetuum aeternum. Amen.

ET cum egredereur e templo, dicit ei quidam e discipulis eius: Magister, uide quales lapides, & qualia aedificia. Et Iesus respondens ait ei: Vides ista magna aedificia: Non relinquetur lapis super lapidem, qui non dissoluatur. Et cum sederet in monte olearu contra templum, interrogarunt eum priuatum Petrus & Iacobus, & Ioannes & Andreas: Dic nobis, quando haec erunt: & quod signum, quando futurum sit, ut omnia consummentur?

VETERES prophetae de miserabili urbis Hierosolymae excidio & Iudaea gentis re-
 pudio saepe vacillantur, ut eis occurrant, qui externis ceremonijs confisi, officium suum
 securi negligebant. Facit hoc ipsum etiam Dei filius Iesus Christus frequenter, ut eos
 terreat, qui Dei gratiam in ipso sese exerecentem respuebant, & sibi ipsi sub externi cultus
 hypocritico exercitio perpetuam scelerum suorum impunitatem pollicebantur. Quia autem urbis &
 gentis huius excidium multis res plane indigna, multis vero etiam incredibilibus & impossibilibus vide-
 batur, hoc Capite peculiarem & perfectam de hoc tractationem instituit, simulq; oblata sibi occasione
 per discipulos etiam de nouissimi seculi conditione & totius mundi consummatione disserit. Est ergo
 vtilissima, imò necessaria, huius Capitis consideratio. Discemus enim hinc quid ingratos gratiae Dei
 contemptores maneat, & quid nobis hodie faciendum sit, ne vel Antichristianis errorum laqueis ir-
 reamur, vel persecutionum terroribus superati fidem abnegemus, &c.

Præmittitur autem tractationis totius occasio, quae eiusmodi fuit, Christus cum scribarum et sa-
 cerdotum hypocritam & avaritiam, crudellem item in persequenda veritate pertinaciam admodum
 acriter reprehendisset, & istdem excidium denunciasset, sicuti Matthaeus scribit: tandem non abque
 manifesta indignationis significatione à templo digressus est, & illi quasi vale extremum renuncia-
 uit. Obseruauerunt hoc discipuli, ex quorum numero quidam illi magnificentem templi adificium, & in
 hoc suspensa anathemata (ut apud Lucam habetur) commonstrat, dicens: Magister, vide quales la-
 Luc. 20.
 pedes, & qualia haec sunt aedificia. Admirandus autem hæc dicit, ut satis pateat, illos aliquid hu-
 mani passos fuisse. Primò enim illis impossibile videtur, ut templum hoc corrumpatur, aut expugnetur,
 quod instar arcis munitissima fuisse, scriptores tradunt. Deinde indignum putant, aedificium tantum
 perire, cuius simile aliud vix in toto Oriente inueniri poterat. Illud enim non multis annis ante
 Christum natum Herodes Magnus extruxerat, quem totos annos octo continuos decem milia opi-
 Antiq. lib. 15.
 cap. 14. Belli
 lud. 6. cap. 6.
 ficum in opere habuisse, Iosephus restatur: & ex lapidibus constabat artificiosè politis, quorum pleriq;
 longitudine ad viginti quinque cubitos extendebantur, alii autem erant cubitos octo, & lati duode-
 cim. Habemus ergo in discipulis humane corruptionis argumentum, quia sic, ut externa rerum huius
 seculi specie fascinati, Dei verba minus obseruamus aut etiam de illis minus religiose iudicemus.
 Equidem de vero Dei cultu, qui omnibus templis multo præstantior est, collapsa & adulterata Le-
 git doctrina quirit, antem Christum discipuli sepius audiuerant: quin ea ipsa hora Dominus doctri-
 na & cultus probanationem maximo zelo reprehenderat, nec nouum erat quòd templo excidium
 minabatur, cum istdem de causis olim prophetae Solomonico templo idem denunciaffent, quorum ser-
 mones Deus ipso rei etentem comprobauerat. Adhuc tamen discipulis hoc factu impossibile & indi-
 gnum videtur. Similes illorum sunt, quorum oculos hodie Papatu splendor & potentia sic perstrin-
 git, ut illum euerti & aboleri posse dubitent, & proinde nos in illo oppugnando frustra laborare arbi-
 trantur. Item quibus res indignissima videtur, si templa papistica, cenobia & monasteria cum suo
 ornatu pij magistratus euertant: cum interim non multum moueantur, si doctrinam corrumpi, reli-
 gionem probanari, & viua Dei templa & Christi merito instauratas Dei imagines vel falsa do-
 ctрина corrumpi & fœdis superstitionibus pollui, vel inaudita crudelitate perdi & occidi videat. Est
 hoc carnis ingenium, quod nos semper suspectum habere conuenit, ne quid indignius iudicemus de ijs,
 quæ Deus fieri decreuit.

Sed Christum audiamus, qui preposteram discipulorum admirationem grauius confutat, et patu
 eius verbis templi totum & quicquid in hoc magnificè fuit, quasi absorbet. At enim hoc monstrans plò sententia.
 discipulo: Vides ista magna aedificia? Quasi diceret, Specta diligenter, quæ nam et quanta sint, quorq;
 impensis simul et laboribus extructa, non autem ideo vel Deo probari, vel perpetua fore putato. Hoc
 enim verè pronuncio, quòd non relinquetur lapis super lapidem, qui non dissoluatur. Paucis hæc dicit,
 quòd vrbè ingressus, cum eminus illam videret, non sine lachrymis dixerat. Si cognouisses & tu,
 Luc. 19.
 & quidem in isto die tuo, quæ ad pacem etiam pertinent, curares. Nunc autem abscondita sunt ab
 oculis tuis. Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui, vallo, & cingent te, & coangusta-
 bunt te vndique, et solo aquabunt te, & filios tuos qui in te sunt. Et non relinquent in te lapide super
 lapidem, eo quòd non cognoueris tempus visitationis tuæ. Impletà verò sunt hæc omnia iuxta literã,
 intra annos triginta octo. Cum enim Iudæi post Christi mortè seditiones quotidie nouas excitarent,

ercule donarium
 isit, quam omnes
 mpreudine per
 Christi dicto, in
 absque fide De
 misericordia &
 qua in pauperum
 um, est omnes sua
 Hæc enim regu
 respicit, partim
 ant, quam pro
 ita, in pauper
 ant, & res pre
 astimes, nihil d
 torem partem
 plentur in arca, Te
 eum finem accep
 res officij adme
 debere arbitran
 aliorum la gion
 num inducet, qu
 netunt. At hie
 homines ex equ
 aut si nihil am
 eide ex profeci
 animo suero & p
 culum aque frig
 e, qui quis vel
 ex aliquem ita m
 omnia desunt, et
 at, ne forte ali
 uata illorum sal
 uram ad omnes
 probari possit, qu
 tis, honor, glori
 et p

II.
 VI.

discipulis eius.
 Et Iesus respondit
 lapis super lapide
 rti contra templu
 oannes & Andree
 ando futurum

Excidijs Hierosolymitanis historia.

Euseb. lib. 4. cap. 6.

Socrates lib. 2. cap. 33.

Socrates lib. 3. cap. 20. Theodoritus lib. 3. cap. 20.

Anno Domini 1096.

Causa excidij Hierosolymitani.

A. Flor. 7.

Ioan. 11.

A. Flor. 2.

1. Thef. 2.

postremo autem contra Caestium Florum armati insurgerent, Nero Vespasianum, virum acerrimum grauem, rebus Iudaicis praefecit: qui in Syriam cum exercitu profectus, mox Galileam cepit, cuius urbi immineret, Imperator factus Romanus, vocatus est, bellum autem Tiro filio commisit, qui cum illam decima quarta Aprilis obsidione cepisset, omnia ea fecit, quae Christus futura praedixerat, & eandem septima Septembris cepit, captam autem illo inuito milites sequenti die flammis derunt, una cum templo, & ita solo aequarunt, ut vix parua quaedam urbis vestigia supersint. Tertia autem & firma fuit oraculi huius veritas, ut ab eo tempore Iudaei nec urbem nec templum restaurare poterint. Cum enim sub Elio Adriano Imperatore circa annum nati Christi 132, ad Barchochaba patrium solum occupare & instaurare conarentur, ad Berberam vicinam urbi Hierosolymae oppidum, miserabiliter caesi, & omnes simul patrio solo migrare coacti sunt. Inde vix Berberam Adrianus muro circumxit, urbemq. a seipso Eliam nominavit, & porta qua Bethleem ierat, marmoream imposuit, in Iudaica gentis & religionis contemptum. Ex hac illa Hierosolyma est, quam hodie stulti & supersticiosi homines per longa terrarum & maris itinera inuisant: cum vix rem illam ab aliquo instauratam esse, nusquam legatur. Deinde cum Constantio regnante apud Damascum iterum rebellarent, a Gallo Casare horribili clade deleti, una cum urbe sua perierunt. Ita sunt haec anno salutis 358. Cum primis tamen memorabile est, quod mox vix nouem annis ab eo tempore euolutis accidit, quando Iuliano Imperatore ipsos excitante et sumptus conferente templo magno conatu reparare ausi, ulticem Dei manum ex horrendis prodigijs agnouerunt. Primum cum terrae motus veterum fundamentorum lapides, qui ab excidij tempore in terra adhuc reliquati erant, eiecit, & non sine vicinarum adium incommodo dissipauit. Deinde ignis caelo delapsus oppidum & strumenta excussit, & multos Christi diuinitatem inuitos fateri coegit. Tertio telus quam interea aliquot millia effodiebant, noctu vel succrenit iterum, vel in pristinum locum reuersa est. Quatuor gyphi & calcis modios ad futuri aedificij structuram ingenti multitudine congestis subito excussis, ei dissecerunt. Quinto illis nihilominus pergentibus ignis ex fundamentis erumpenti fissuras aditus adussit, reliquos vero dissipauit. Sexto porticus operi vicina noctu ab ipso fastigio corruens, sub ea dormientes oppressit: Et ne ignorare possent, quo auctore & quibus de causis ista commissa fuisset, eadem nocte & sequenti die crucis signum rutilo splendore coruscans in caelo apparuit, Iudaeani autem vestibus cruces luridae vel nigrae asperse sunt: ut nimirum Christum sibi in seipsum esse ostenderent, qui nostrae salutis ergo in cruce mortem indignam perulit. Postea & alia eius generis multa uideri, quibus non immerito adnumeraueris belli sacri historiam, quae abunde testatur, quam inuisum esse olim desereret, cum Christiani principes praeposito & inconsiderato zelo terram illam reuocare, & illuc religionis sedem constituere conati sunt.

Hic vero tam atrocis iudicij causas imprimis obseruare oportet, ut quid nos hodie caeteris de his videamus. Inter quas non postremam fortasse quis dicat, quod templum cum inuiso calu Laetico ita aboleri oportuerit, cui propter externum splendorem Iudaei nimium addidit, fuerit. At praerari hoc alia ratione mirari fieri, neq. exemplum adeo horrendum edis necesse fuit. Causa ergo uere propria fuit, quod filij sui & oblatae gratiae contemptum Deus hoc modo uicisci uoluit. Constat enim ex Stephani uerbis, non istos modo Iudaeos, qui Christi tempore uixerunt, uerum etiam patrum suorum, semper spiritui sancto restitisse. Quanta uero cum ingratitude & perinacia Christiani & saluti consilium spreuissent, ipsum insuper artibus proditorijs interceptu Pilato tradiderunt, & etiam sua improbitate coegerunt, ut illum inuidus crucis supplicio adiudicaret: neq. pudentia habuit illorum impietas: sed discipulos etiam Christi hostiliter per securi sunt, & ubiq. gentium ueterum (ut Paulus ait) quod minus Euangelij doctrina uulgaretur. Cum ergo patrum mensura implerent, & in Christi Iesu contumeliam templum & superstitiones suas perinacissime ueraciter ipsos una cum templo suo excindi ac dissipari oportuit. Istorum autem exemplo docemur, quam graue iudicium omnibus seculis subituri sint, quicumq. oblata sibi in Christo gratia Dei aspernauerit, & quid nobis hodie expectandum sit, quando Iudaica impietas apud omnes ferè homines dominare coepit, totum mundum benignus Deus, et seculis aliquot sopitam Euangelij lucem postquam accendit.

docet item, monet, hortatur, increpat, & modis omnibus instat, si qua ratione in viam reduci possimus. At qui diem visitationis agnoscant, paucissimi reperuntur. Perique enim Antichristum & sacra Antichristiana Christo & publicae salutis praefereunt, & reformationem omnem ita rejiciunt, ut manifestissimos errores armis rueri pergant, & in Christi membra omni crudelitatis genere grassentur. Alij vero, qui Evangelio locum dare videntur, disciplinam Evangelij ferre delectant, mores corrigi nolunt, & lucem ipsos arguentem oderunt. Ea denique est seculi nostri infelicitas, ut cum in publico scelera quavis designare liceat impune, eadem tamen Dei verbo arguere & penitentiae doctrinam vixgere non liceat absq; manifesto capitis discrimine. Nam ergo haec inulta Deus sinat, qui olim in Iudaeos ex sanctissimorum patrum stirpe oriundos, tam horrendum suae iustitiae exemplum edidit? Qui naturalibus ramis non pepercit (inquit Apostolus) nobis, qui ex oleastro (prophanis nimirum gentibus) originem ducimus, parcere non poterit, si illorum mores imitemur, qui iam olim propter ingratiitudinem suam abscessi sunt. Nec est, quod Deum vel regnorum potentia & auctoritate, vel externo superstitionum splendore moveri putemus, ut propter ista ijs parcat, qui impietate & ingratiitudinis sua illius iram provocare non desinunt. Fuit enim Iudaeorum quoque gens regni vetustate & rerum gestarum laude celeberrima. Cultum vero habuit externum, quo nihil unquam in orbe splendidius & augustius visum fuit, quicquid totius saluberrimis veneratorum mysterijs constabat. Adeo vero nihil profuerunt haec omnia, ut & gentis & vrbis templi excidium in festa ipsorum celeberrima incidere. Nam (ut supra diximus) decima quarta Aprilis quo tempore Pascha agebatur, vrbis obsideri cepit, capta autem est septima Septembris, & mox crastino die excussa, quando tabernaculorum festum ex Legis instituto celebrari debuisset. Erat autem pascha liberationis Aegyptiacae memoria celebre, & idem Christum & quae in hoc nobis obigit, redemptionem adumbrabat. At tabernaculorum festo Dei beneficia olim patribus in deserto exhibita in mentem reuocabantur, & in tabernaculo suo admonebantur conditionis, ut se in terris peregrinos esse meminissent, & patriam in caelis nobis preparatam inquirerent. Ceterum dies istos olim publica & sanctae laetitiae sacros illis festos & totius gentis excidio celebres fecit Deus, cum istis simul & reliquo cultu aduersus veritatis doctrinam abuterentur. Turpissime ergo seipsum fallunt, quotquot hodie inter publica scelera & veritatis odium implacabile, sibijpsis ex seculi huius potentia & superstitionum suarum splendore perpetuam impunitatem pollicentur.

Rom. ii.
Deus non movetur externi splendore.

Sed ut ad Evangelistae verba redeamus, non parum movit discipulos dura haec de templo & vrbis Christi sententia. Nam in monte olearum sedentem quatuor ex illis, Petrus nimirum & Iacobus, Ioannes item & Andreas, accedunt, & priuatim siue secreto interrogant, quando haec futura sint, & quo signo instantem mundi totius consummationem deprehendere possint. Secreto autem ista quarunt, quia de templi excidio aliquid dicere periculosum erat, sicuti in Stephani historia apparet, quem hoc nomine potissimum accusarunt, quod templum brevi destruendum fore dixisset. At si quae quem hoc nomine potissimum accusarunt, quod templum brevi destruendum fore dixisset. At si quae Marcus scribit cum ijs, quae apud Matthaum habentur conferas, tria discipulos quaevisisse patet. Primum, quando templum cum vrbis vastari oporteat. Deinde quando ipse venturus sit, nimirum in regno suo & gloria, quam illi ex carnis sensu metiebantur, ut saepe diximus. Tertio, quando mundi consummatio futura, & quae signa hanc praecessura sint. Quam quaestionem idem prioribus coniungunt, quia templi maiestas ita illorum oculos perstringebat, ut illud corrui non posse putarent, nisi simul totius mundi ruinam secum traheret. Habemus in his praeposteram curiositatis exemplum, quae plerumq; caro inutilia & nihil ad nos pertinentia querit, neglectis ijs, quae nobis cognitae & observatae necessariae sunt. Quid enim proderat scire, quando templum ruiturum esset? At necessarium erat scire, quid pios in periculis eiusmodi facere oporteret. Isti tamen hoc neglecto, de tempore & signis quaerunt, ex quibus vastitatem venturam praevidere possint. Fit hoc ipsum frequenter hodie, & eo usque progressa iam est ingenij humani audacia, ut futuros eventus multi per artes illicitas inquirant, intermitten vero securi negligat fidas Dei admonitiones, quibus abunde docemur, quae novissimi huius seculi conditio in finem usq; futura sit, & quid nos facere deceat, si salutem consequi velimus. Nostram furie circa necessaria occupari, & Iudaeicae gentis exemplo nosmetipsos excitare, ut Dei gratiam totis animis amplexemur, quo laetus & felix nobis illucescat dies ille, quo olim venturus est Christus Dominus, cui debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

Questiones discipulorum de vrbis excidio, & fine huius mundi &c. s.

E